

Zavod **AIPA**

Zavod za uveljavljanje pravic
avtorjev, izvajalcev in producentov
avdiovizualnih del Slovenije

.....

Zavod AIPA – Zavod avtorjev, izvajalcev in
producentov avdiovizualnih del Slovenije
Šmartinska 152/VI
SI-1000 Ljubljana
<http://www.aipa.si>
e-mail: info@aipa.si
clanstvo@aipa.si
tel.: +386 1 527 29 30
faks: +386 1 527 29 31
Predsednik Sveta Zavoda AIPA: Metod Pevec
Direktor Zavoda AIPA: Gregor Štibernik

UVODNIK:

Metod Pevec: Kakšne pravice?

2

Zakaj Zavod **AIPA**

3

Gregor Štibernik:

Institucionaliziran začetek kolektivnega upravljanja pravic na avdiovizualnih delih

O Zavodu **AIPA**

4

SVET ZAVODA **AIPA**

5

PODPORNE ORGANIZACIJE

6

Prijava AV dela

7

IZJAVE OB USTANOVITVI

11

INTERVJU: *Jožko Rutar*

12

Kaj ščitimo

14

PRAVNI VIDIK – *Špela Grčar*

O pravicah na AV delih

Koga ščitimo

15

UPRAVIČENCI: kdo so in katere so njihove pravice

Pooblastilo Zavoda **AIPA**

17

kakšne pravice?

Ko je AIPA objavila svoj prvi oglas, s katerim je k sodelovanju pozvala vse avdiovizualne avtorje in izvajalce, je kolega Miha Hočevar dodal slogan PRAVICE SO VAŠE. Zvenelo je skoraj malce šokantno. Nekdo naslavlja filmske avtorje in govori o pravicah?! V našem, večinoma svobodnjaškem življenju nismo bili vajeni govoriti o pravicah - dobro, morda tu in tam ob kakšnem tabornem ognju, podžgani z dolgoročnimi sanjami in s kakšnim pivom, ampak to so bila bolj partizanska bahanja o tem, kaj bo nekoč, ko bo zarja svobode in tako dalje... Naši starejši kolegi so sicer včasih pošušljali o tem, kako so včasih (po navadi ravno, ko jim je šlo najbolj za nohte) dobili kakšen nenadejan cekin za kakšne stare pravice. Govorili so o »malih avtorskih pravicah«. Ampak to so bili še časi starega reda. Odkar imamo novo štetje, smo filmarji navajeni živeti brez pravic. Kdo bi si upal govoriti o pravicah, ko pa smo prevečkrat slišali zgodbe o filmarjih, ne kot tvorcih slovenske kulture, ampak le kot zajedavcih na izčrpanem davkoplačevalskem telesu.

Pravzaprav je žalostno, kako smo se navadili živeti brez slehernega kolektivnega uveljavljanja svojih pravic. Po eni strani je to možno razumeti: filmarji pač, navdušenci, navajeni polamaterskih razmer in slabih pogojev dela. Po drugi strani pa smo vsi vedeli, da so imeli v istem času denimo glasbeniki področje avtorskih pravic urejeno, vsi smo vedeli, da je SAZAS bogata hiša, vsi smo vedeli, da naši komponisti svoje filmske skladbe še sveže tečejo prijavit v SAZAS-ov register. Le zakaj? Tudi literarni kolegi so uredili svoje pravice. Ker imam eno avtorsko taco tudi tam, sem vsako leto v času veselega decembra začel dobivati skromna nadomestila iz naslovov, ki so zveneli precej eksotično: kabelska retransmisija, lastna reprodukcija, nedefinirana uporaba... Zdaj vemo: institut avtorskih pravic iz omenjenih naslovov je že dolgo obstajal tudi za naše pravice! Ne samo to: tudi denar se je že stekal - in odtekal - ker ni bilo kolektivne avtorske organizacije avdiovizualnih avtorjev. Zdaj je. Ima ime – Zavod AIPA. Ima licenco Urada za intelektualno lastnino in ima vse možnosti, da slovenskim avtorjem povrne zaupanje v vrednost njihovega avtorskega dela.

Vabljeni in dobrodošli.

METOD PEVEC
predsednik Sveta Zavoda **AIPA**

Foto: Tomaž Berčič, arhiv M.P.

zakaj Zavod AIPA?

GREGOR ŠTIBERNIK: Institucionaliziran začetek kolektivnega upravljanja pravic na avdiovizualnih delih

Zavod AIPA

Arhiv Zavoda AIPA

Slovenija je bila do nedavnega ena redkih držav, ki je avdiovizualne pravice puščala v strateško nedefiniranih okvirih. Področje filmske in televizijske ustvarjalnosti tako dolgo časa ni imelo urejenega upravljanja pravic in to kljub temu, da se avdiovizualna dela uporabljajo v najširšem obsegu. Po večletnih prizadevanjih, trdem delu, organizacijskih premikih in odpiranju mentalnih poti je Zavod AIPA leta 2010 doživel prelomnico – dodelitev dovoljenja za kolektivno upravljanje pravic večine slovenskih producentov, avtorjev in izvajalcev na avdiovizualni delih. Združila so se vsa slovenska stanovska združenja s področja filmske umetnosti, podpora pa je prišla tudi iz tujih kolektivnih organizacij ter stanovskih združenj, kot so FERA, SCAPR in AEPO-ARTIS. Med člani Zavoda AIPA so največja imena slovenske kinematografije, najpomembnejše produkcijske hiše in najvidnejši igralci. Zavod AIPA na področju administracije pravic tesno sodeluje z Zavodom IPF, ki ima bogate izkušnje in mednarodni ugled na področju uveljavljanja in upravljanja kolektivnih pravic. Enotni smo si, da Zavod, ki pod svojo streho združuje več imetnikov pravic kot kadarkoli prej katerakoli organizacija, pomeni bistven korak naprej v kolektivnem uveljavljanju njihovih pravic. Z najširšo podporo, sodelovanjem in odprtim dialogom bomo izpolnili vizijo učinkovitega in pravičnega uveljavljanja pravic. Bil je že skrajni čas!

S spoštovanjem!

GREGOR ŠTIBERNIK,
direktor Zavoda **AIPA**

o Zavodu AIPA

Zavod za uveljavljanje pravic avtorjev, izvajalcev in producentov avdiovizualnih del Slovenije – Zavod AIPA je organizacija, katere glavni cilj in dejavnost sta kolektivno uveljavljanje in zaščita pravic avtorjev, izvajalcev in producentov avdiovizualnih del. Dovoljenje za urejanje tega področja je Zavodu AIPA oktobra 2010 podelil Urad za intelektualno lastnino Republike Slovenije, in to po 15-letnem obdobju brez institucionaliziranega in transparentnega upravljanja pravic.

POSLANSTVO

Poslanstvo Zavoda AIPA je pod eno streho združiti slovenske avtorje, producente in izvajalce ter skrbeti za pravično, učinkovito in transparentno uveljavljanje njihovih kolektivnih pravic.

VIZIJA

Vzpostaviti pravičen, učinkovit in transparenten sistem upravljanja s pravicami, ki bo veljal za zgled doma in v tujini, ter tako tudi v Sloveniji vzpostaviti spodbuden ustvarjalni prostor za avtorje, producente in izvajalce avdiovizualnih del.

VREDNOTE

- nearbitrarnost tako do uporabnikov kot upravičencev,
- kompetentnost organov upravljanja, zaposlenih in zunanjih strokovnjakov,
- pravičnost in preglednost pravil delitve nadomestil, transparentnost delovanja in poslovanja – vnaprej znana pravila delitve nadomestil.

CILJI

1. Dograditi bazo članstva in bazo AV del.
2. Zbirati podatke o uporabi AV del.
3. Urediti razmerja z uporabniki AV del in nosilci začasnih dovoljenj.
4. Aktivno sodelovati pri uveljavljanju nadomestil za privatno in drugo lastno uporabo.
5. Pravično deliti zbrana sredstva upravičencem.
6. Povezati Zavod AIPA s podobnimi tujimi organizacijami in integrirati Zavod AIPA v mednarodno okolje.

ORGANI ZAVODA

Zavod AIPA sestavljajo naslednji organi:

- Svet zavoda
- Strokovni svet
- Skupščina soavtorjev avdiovizualnih del (skupščina avtorjev)
- Skupščina izvajalcev, katerih izvedbe so uporabljene v avdiovizualnih delih (skupščina izvajalcev)
- Skupščina filmskih producentov (skupščina producentov)
- Direktor

Zavod AIPA upravlja Svet zavoda, ki ga sestavljajo predsedniki in podpredsedniki skupščin avtorjev, izvajalcev in filmskih producentov ter dodatni izvoljeni predstavnik, član skupščine avtorjev. Svet zavoda in Strokovni svet imata po 3 predstavnike soavtorjev, 2 predstavnika producentov in 2 predstavnika izvajalcev.

Svet Zavoda AIPA

1. SOAVTORJI

METOD PEVEC

MAJA WEISS

MARTIN SREBOTNJAK

2. IZVAJALCI

IVO BAN

MAG. ALENKA PIRJEVEC

3. PRODUCENTI

JANKO ČRETNIK

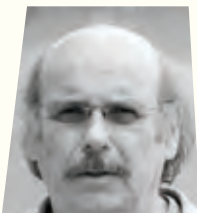
IGOR PEDIČEK

Strokovni svet Zavoda AIPA

1. SOAVTORJI

ŠPELA ČADEŽ

DR. IGOR KORŠIČ

RADO LIKON

2. IZVAJALCI

BRANKO JOVANOVIČ VUNJAK

VIOLETA TOMIČ

3. PRODUCENTI

JOŽKO RUTAR

SRETEN ŽIVOJINOVIĆ

podpome organizacije in pisma podpore

NALOGE ZAVODA AIPA

Zavod AIPA opravlja dejavnost na podlagi Zakona o avtorski in sorodnih pravicah, dovoljenja Urada RS za intelektualno lastnino št. 31227-1/2008-129 z dne 11. 10. 2010, pogodb in pooblastil soavtorjev avdiovizualnih del, izvajalcev v avdiovizualnih delih in filmskih producentov avdiovizualnih del.

Zavod AIPA izvaja naslednje naloge:

- dovoljuje uporabo del iz repertoarja varovanih del pod podobnimi pogoji za podobne vrste uporabe;
- obvešča uporabnike o višini nadomestil, ki jih predlaga, in sklepa z njimi sporazume o pogojih uporabe varovanih del;
- objavlja tarife za plačilo nadomestil;
- sklepa sporazume s tujimi kolektivnimi organizacijami;
- nadzoruje uporabo del iz repertoarja;
- terjaja plačila nadomestil;
- deli zbrana sredstva imetnikom pravic v skladu z vnaprej določenimi pravili delitve;
- sklepa pogodbe o upravljanju avtorske in sorodnih pravic s soavtorji avdiovizualnih del, z izvajalci, katerih izvedbe so bile uporabljene v avdiovizualnih delih, in s filmskimi producenti;
- uveljavlja varstvo avtorske in sorodnih pravic na avdiovizualnih delih pred sodišči in drugimi državnimi organi, vendar mora o tako uveljavljenih pravicah imetniku pravic predložiti račun.

Pred Zavodom AIPA so obsežne in zahtevne naloge evidentiranja nosilcev pravic oziroma njihovih zastopnikov in njihovega repertoarja ter s tem povezana delitev nadomestil. S pozitivnim pristopom in skupnim delom bomo nadaljevali pot do zastavljenih ciljev.

Nastanek Zavoda AIPA in njegovo angažiranost podpira najširši krog slovenskih reprezentativnih organizacij, stanovska združenja, režiserji, scenaristi, igralci, producenti, reprezentativne organizacije iz tujine in najpomembnejši uporabniki – kabelski operaterji. V Zavodu AIPA so se združila vsa slovenska stanovska združenja s področja filmske umetnosti, podpirajo pa ga tudi tuje kolektivne organizacije ter svetovna združenja FERA, SCAPR in AEPO-ARTIS. Med člani Zavoda AIPA najdemo največja imena slovenske kinematografije, najpomembnejše produkcijske hiše in najvidnejše igralce.

ZAVOD AIPA MED DRUGIM PODPIRAJO NASLEDNJA SLOVENSKA STANOVSKA ZDRUŽENJA:

- 1. DSFU**
Društvo slovenskih filmskih ustvarjalcev
- 2. DSR**
Društvo slovenskih režiserjev
- 3. DRUŠTVO FPS**
Društvo filmski producenti Slovenije
- 4. ZAVAS**
Združenje avtorjev avdiovizualnih del Slovenije
- 5. ZDUS**
Združenje dramskih umetnikov Slovenije
- 6. ZVIS**
Združenje videogramske industrije Slovenije
- 7. GIZ SFP**
Gospodarsko interesno združenje slovenskih filmskih producentov
- 8. ZFSS**
Združenje filmskih snemalcev Slovenije

DATUM PREJEMA:

.....

ŠIFRA DELA:

(Izpolni Zavod AIPA)

.....

Zavod za uveljavljanje pravic
avtorjev, izvajalcev in producentov
avdiovizualnih del Slovenije

prijava avdiovizualnega dela

ZA UVELJAVLJANJE PRAVIC, KI SE NA PODLAGI ZAKONA O AVTORSKI
IN SORODNIH PRAVICAH UVELJAVLJA KOLEKTIVNO

Prijavnico izpolnite, odtrgajte in pošljite na naslov:

Zavod AIPA, Šmartinska 152/VI, 1000 Ljubljana.

PODATKI O PRIJAVITELJU

Imetnik pravic (naziv pravne osebe ali ime in priimek za fizično osebo):

.....
.....
.....
.....
.....

Zakoniti ali pooblaščen zastopnik imetnika pravic (naziv pravne osebe ali ime in priimek za fizično osebo):

.....
.....
.....
.....
.....

PODPISANI

izjavljam, da sem na prijavi navedel resnične podatke in prevzemam kazensko in odškodninsko odgovornost za pravilnost podatkov.

V/NA DNE PODPIS (IN ŽIG)

PODATKI O AVDIOVIZUALNEM DELU

Nova prijava

Dopolnitev prijave

Šifra AV dela:

.....

Naslov avdiovizualnega dela / jezik avdiovizualnega dela

Originalni naslov avdiovizualnega dela:

Jezik:

Razširjeni in/ali alternativni naslov avdiovizualnega dela (če obstaja):

Razširjeni naslov:

Alternativni naslov:

.....

Prevedeni naslov avdiovizualnega dela / jezik prevoda avdiovizualnega dela

Prevedeni naslov avdiovizualnega dela (če obstaja)

Jezik:

.....

Leto nastanka

Leto prve objave

Trajanje

ISAN

Interna kataložna številka

Avtor prvotnega dela (če gre za avdiovizualno priredbo)

izjave ob ustanovitvi Zavoda **AIPA**

MAJA WEISS,
scenaristka in režiserka

»Vesela sem, da je Zavod AIPA končno pridobil dovoljenje in postal pravni subjekt in naša zakonita kolektivna organizacija na AV področju. Čestitke in zahvala vsem, ki so k temu pripomogli! Denar ne bo več nekontrolirano odtekal v tujino ali k redkim posameznikom doma. Z Zavodom AIPA se začne transparentnost poslovanja za AV področje v Sloveniji. Končno!«

Dr. IGOR KORŠIČ,
predsednik DSFU

»Društvo slovenskih filmskih ustvarjalcev pozdravlja dodelitev licence Zavodu AIPA za kolektivno upravljanje pravic avtorjev, izvajalcev in producentov za avdiovizualna dela. Vemo, da je bilo uveljavljanje avtorskih pravic pri nas dalj časa neurejeno, kar je za upravičence pomenilo nepopravljivo gmotno škodo. Zato je bila ustrezna ureditev tega vprašanja na prvem mestu programa sedanjega izvršnega odbora DSFU. Čeprav smo se zavedali, da gre za zahtevno nalogo, si ni bilo mogoče predstavljati, koliko in kakšnih preprek je bilo treba premagati. Prepričani smo, da pomeni začetek delovanja Zavoda AIPA enega odločilnih korakov k boljši filmski politiki v Sloveniji. Čestitam vsem, ki so več let zavzeto delali na tem projektu! Brez znatne mere smelosti, zrelosti in poštenosti ne bi uspeli.«

JANEZ BURGER,
scenarist in režiser

»V celotni svoji karieri nisem kot scenarist in režiser filmov dobil nikakršnega nadomestila iz naslova kolektivnega uveljavljanja pravic. Verjamem, da bo s podelitvijo dovoljenja Zavodu AIPA od danes naprej drugače. Zato to dejanje več kot toplo pozdravljam.«

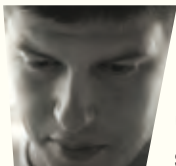
JOŽKO RUTAR,
predsednik društva FPS

»V društvu Filmski producenti Slovenije uradno pozdravljamo dovoljenje Zavodu AIPA za kolektivno upravljanje pravic soavtorjev, izvajalcev avdiovizualnih del in filmskih producentov. S tem dovoljenjem Urada za intelektualno lastnino smo filmski producenti tudi »uradno« dobili pravice do pravičnega nadomestila za tonsko ali vizualno snemanje avdiovizualnih del na videogramih, ki se izvršijo pod pogoji privatne ali druge lastne uporabe.«

mag. ALENKA PIRJEVEC,
predsednica ZDUS

»V imenu Združenja dramskih umetnikov Slovenije (ZDUS) Zavodu AIPA čestitam za pridobitev dovoljenja za kolektivno upravljanje pravic soavtorjev, avtorjev, izvajalcev in filmskih producentov avdiovizualnih del. Čestitam in zahvaljujem se za vztrajnost, ki je bila potrebna za premagovanje vseh birokratskih in drugih nevarnih ovir, ki so se pojavljale v več kot dve leti trajajoči proceduri pridobivanja tega pomembnega dovoljenja. Poslej bodo člani našega združenja, tako izvajalci kot avtorji, upravičeni do nadomestila v primerih, ko teh svojih pravic niso mogli uveljavljati individualno. S tem je odpravljena brezpravna praznina, ki je vladala na tem področju.«

GORAN VOJNOVIĆ,
scenarist in režiser

»Pred kratkim so me zaradi predvajanja mojega kratkega filma na TV Slovenija v uredništvu igranega programa poprosili, da izpolnim nek obrazec. Izkazalo se je, da jih zanima zgolj in samo to, kdo je avtor glasbe, uporabljene v mojem filmu, da bodo te podatke lahko posredovali SAZAS-u. Medtem ko sem vnašal zahtevane podatke, sem začel razmišljati o tem, da živimo v narobe svetu, kjer javna ustanova ob predvajanju filma želi zadostiti pravicam zgolj enega izmed številnih avtorjev, ki smo film ustvarili. Razmišljal sem, da je zelo žalostno že to, da se to nikomur niti ne zdi čudno. Nikomur ni niti najmanj nerodno, meni, v tem primeru režiserju in scenaristu filma, poslati obrazec, ki mi sporoča natanko to, da moje avtorske pravice zanj ne obstajajo. Da ne obstajajo pravice direktorjev fotografije, scenografov, kostumografov, montažerjev. Še več, zdi se, kot da nikomur v tej državi ni nerodno, da vse to traja že leta, kaj leta, desetletja in da bi morda lahko trajalo še desetletja, medtem ko bi se odgovorni še naprej ubadali s sedežnim redom v programskem svetu te iste javne ustanove. Zato močno upam, da bodo z Zavodom AIPA končno začele v tem narobe svetu obstajati tudi avtorske pravice vseh nas, ki nismo glasbeniki.«

intervju Jožko Rutar

ČAS JE, DA IMETNIKI PRAVIC NA AVDIOVIZUALNIH DELIH PRIJAVIJO SVOJA DELA

Zavodu AIPA je Urad za intelektualno lastnino Republike Slovenije po več let trajajočih prizadevanjih, preverjanjih ustreznosti in postopkih oktobra 2010 podelil dovoljenje za kolektivno upravljanje pravic na avdiovizualnih delih. Spremembe, ki jih bo prinesla novost, pomenijo pomemben korak naprej, Zavod AIPA pa ob tem združuje najširši možni krog ustvarjalcev – imetnikov pravic. Član Strokovnega sveta zavoda in predsednik Društva filmski producenti Slovenije, Jožko Rutar, ob začetku organizirane institucionalizacije pravic tudi na tem področju izpostavlja izjemno angažiranost in podporo lastnikov pravic pri projektu ustanovitve kolektivne organizacije.

POZNA AKTIVACIJA LASTNIKOV AVDIOVIZUALNIH PRAVIC NEKAKO ČUDI. ZAKAJ JE LE PRIŠLO DO PREBOJA V UVELJAVLJANJU TEH PRAVIC?

»Glavni razlogi za angažiranje lastnikov pravic so dosedanje izkušnje, ko je repertoar v določenih primerih ostajal celo nezaščiten, v imenu ustvarjalcev s področja vizualnih umetnosti so nadomestila, če sploh, zbirali drugi subjekti, ob tem pa so zbrana sredstva mirovala na računih in čakala na ustanovitev ustreznega združenja. Bil je torej skrajni čas, da se mi ustvarjalci in imetniki pravic postavimo ob bok glasbenikom in literatom, ki imajo področja svojih pravic, kar se kolektivnega uveljavljanja tiče, urejena že več kot desetletje.«

NA PODROČJU PRAVIC, IZHAJAJOČIH IZ GLAS- BENIH DEL, NI ZAZNATI CELOVITE ENOTNOSTI. BO V ZAVODU AIPA ZGODBA DRUGAČNA?

»Slovenija je teritorialno gledano majhna država, zato imetniki pravic na avdiovizualnih delih nismo videli nobenega smisla v tem, da bi ustanavljali tri kolektivne organizacije samo za naše področje ustvarjanja, da bi imeli tri Svete in Strokovne svete zavodov, tri pisarne, tri direktorje s svojimi administrativnimi službami in tako dalje. Tako je Zavod AIPA nastal z najširšo možno podporo nosilcev pravic avdiovizualnih del in reprezentativnih organizacij vseh kategorij: avtorjev, producentov in igralcev – tako iz Slovenije, kot tudi iz tujine.«

KAJ TOREJ LAHKO PRIČAKUJEJO LASTNIKI PRAVIC OD ZAVODA AIPA?

»Zavod AIPA, kot že omenjeno, pod eno streho združuje večino slovenskih producentov, avtorjev in izvajalcev in to nedvomno pomeni bistven korak naprej v kolektivnem uveljavljanju njihovih pravic. Počeli bomo vse tisto, kar se ni delalo v zadnjem desetletju: evidentirali podatke o predvajanjih avdiovizualnih del, jih obdelovali in transparentno delili zbrana nadomestila med nosilce pravic. Pred tem pa je seveda treba poskrbeti za evidenco avdiovizualnih del. Za plačnike nadomestil, kableske operaterje, s katerimi se od podelitve dovoljenja redno sestajamo, je zagotovo pomembno tudi to, da se njihove obveznosti ne spreminjajo. So pa tudi sami izrazili podporo institucionaliziranemu in transparentnemu zbiranju sredstev za lastnike avdiovizualnih pravic, ki tudi za njih pomeni veliko olajšanje.«

ZA IMETNIKE PRAVIC NA AVDIOVIZUALNIH DELIH JE ZAGOTOVO POMEMBNO KDAJ, PO UREDITVI VSEH ZAČETNIH BIROKRATSKIH FORMALNOSTI, PRIHAJA NA VRSTO EVIDENTIRANJE IN UVELJAVLJANJE NJIHOVIH PRAVIC?

»Pred Zavodom AIPA so zahtevne naloge evidentiranja nosilcev pravic oz. njihovih zastopnikov in njihovega repertoarja, delitev nadomestil upravičenim producentom v skladu s sporedi predvajanih avdiovizualnih in filmskih del, vzpostavitev stikov s krovnimi organizacijami in sklepanje bilateralnih sporazumov s sorodnimi kolektivnimi organizacijami v tujini. Poskrbeli bomo, da bomo lahko imetniki pravic v najkrajšem možnem času večino stvari uredili kar prek spletne strani www.aipa.si.«

VAŠE DELOVANJE BO POVEZALO DVE SORODNI ORGANIZACIJI ZAVOD IPF IN ZAVOD AIPA. KDO BO S TEM PRIDOBIL IN KDO IZGUBIL?

»Povezali smo se predvsem na administrativnem nivoju – torej tam, kjer pridobijo največ prav upravičenci obeh kolektivnih organizacij. Izgubi nihče nič, saj je v tej »win-win« kombinaciji Zavodu AIPA omogočeno, da v samem začetku za bistveno manjše stroške postavi trdne strokovne temelje, Zavod IPF pa bo del svojih stroškov delil z nami. Ob tem je za nas v Zavodu AIPA

Arhiv J.R.

še posebej pomembno, da imajo na Zavodu IPF dolgoletne izkušnje na področju kolektivnega uveljavljanja pravic, še bolj pa to, da uživajo izjemen ugled tako v regiji, v EU, kot v svetu, saj kot mi je znano, do sedaj ni bilo primera, da bi kaka kolektivna organizacija iz Slovenije imela svojega predstavnika v najvišjem organu svetovne organizacije, kot je to v primeru Gregorja Štibernika. Delovanje Zavoda IPF je tako zgled državam Balkana pri razvoju tovrstne zaščite, ob tem pa je pomembno tudi to, da je velika pozornost dana transparentnosti poslovanja in deljenja zbranih nadomestil. Prepričani smo, da bomo s svojim delom tudi na Zavodu AIPA dosegli tak status. Vse to so argumenti, ki so prepričali panožna združenja industrije na avdiovizualnem področju, da na račun delovanja skupnih služb zmanjšajo stroške delovanja ter pridobijo prepotrebno znanje in izkušnje pri uveljavljanju pravic. Takšno sodelovanje je tudi prvi korak k enotni položnici za uporabnike – Zavod AIPA pod isto streho namreč združuje avtorje, izvajalce in producente.«

kaj ščitimo?

pravni vidik

ŠPELA GRČAR: O pravicah na AV delih

Vsi upravičenci do nadomestil, ki so člani Zavoda AIPA, so tako ali drugače soustvarjali vsaj eno avdiovizualno delo:

- bodisi v vlogi **SOAVTORJEV** (avtorja priredbe, pisca scenarija, avtorja dialogov, direktorja fotografije, glavnega režiserja, skladatelja filmske glasbe, ki je posebej ustvarjena za uporabo v avdiovizualnem delu, in glavnega animatorja, če je animacija bistven element v avdiovizualnem delu),
- bodisi v vlogi **AVTORJEV PRISPEVKOV** (animator in skladatelj, ki ne veljata za soavtorja avdiovizualnega dela, scenograf, kostumograf, slikar mask in montažer),
- bodisi v vlogi **IZVAJALCA** (igralca, pevca, glasbenika, plesalca ali drugih oseb, ki igrajo, pojejo, podajajo, deklamirajo, nastopajo, interpretirajo ali drugače izvajajo avtorska ali folklorna dela) ali
- v vlogi **FILMSKEGA PRODUCENTA** kot fizične ali pravne osebe, ki v svojem imenu in za svoj ali tuj račun organizira in vodi ustvarjanje avdiovizualnega dela ali zaporedja gibljivih slik ter je odgovorna za njegovo dokončanje.

Avdiovizualno delo (AV delo) je avtorsko delo, ki je izraženo v obliki zaporedja povezanih gibljivih slik, z zvokom ali brez, in ne glede na vrsto nosilca, na katerem je vsebovano.

Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (ZASP) primeroma našteje nekaj takih del: kinematografski, televizijski, risani filmi, kratki glasbeni videofilmi, reklamni in dokumentarni filmi ter druga avdiovizualna dela, ki izpolnijo opisane pogoje.

Na začetku je bilo precej preprosto, sčasoma pa je materialna eksploatacija te vrste avtorskih del postala tako razširjena, da je avtor sam oziroma skupina ljudi, ki so pri nastajanju AV dela znatno sodelovali, težko uveljavljala svoje zahteve po varstvu svojih pravic – pobiranje honorarjev je postalo praktično neizvedljivo, še posebej ob pojavu novih tehničnih sredstev za reproduciranje AV del v t.i. privatnem okolju in distribucijskih sistemov za razširjanje televizijskih in radijskih signalov po kablu in satelitu. Če ne prej, se je takrat pojavila potreba, da se avtorje

oziroma soavtorje in imetnike sorodnih pravic zaščiti tudi na tem področju in na nacionalni ravni.

Tako sta bili vzpostavljeni:

- posebna poplačilna pravica avtorja (ta jasno vključuje tako soavtorje AV dela kakor tudi avtorje prispevkov k AV delu) in enaka pravica imetnikov sorodnih pravic (med drugimi izvajalcev in filmskih producentov) – t.i. **PRAVICA DO NADOMESTILA ZA TONSKO ALI VIZUALNO SNEMANJE AVDIOVIZUALNIH DEL** (vključno s snemanjem izvedb, ki so vsebovane v tem AV delu), ki se izvrši pod pogoji privatne ali druge lastne uporabe (37. člen v povezavi s 50. členom ZASP) ter
- izključna materialna avtorska pravica – t.i. **PRAVICA RADIODIFUZNE RETRANSMISIJE** s prenosom po kablu (imenovana tudi kabelska retransmisija).

Ti dve pravici sta trenutno glavni pravici, za katerih izvrševanje skrbi Zavod AIPA, kar mu nalaga dodeljeno dovoljenje in ZASP, saj je za obe pravici določeno, da se lahko uveljavljata le kolektivno prek ustrezne kolektivne organizacije. Avtor sam (v primeru pravice radiodifuzne retransmisije po kablu in poplačilne pravice) oziroma imetnik ustrezne sorodne pravice (le za poplačilno pravico) ne more mimo kolektivne organizacije urediti niti izvrševati upravičenj, ki izhajajo iz teh dveh pravic.

grafična predstavitev avdiovizualnega dela in z njim povezanih pravic

koga ščitimo?

upravičenci: kdo so in katere so njihove pravice

Kdo so upravičenci zavoda AIPA

Zavod AIPA upravlja pravice:

1. SOAVTORJEV AVDIOVIZUALNIH DEL:

pravice do pravičnega nadomestila za tonsko ali vizualno snemanje avdiovizualnih del, ki se izvrši pod pogoji privatne ali druge lastne uporabe in pravice radiodifuzne retransmisije v primeru kableske retransmisije avdiovizualnih del.

2. IZVAJALCEV, KATERIH IZVEDBE SO UPORABLJENE

V AVDIOVIZUALNIH DELIH:

pravice do pravičnega nadomestila za tonsko ali vizualno snemanje njihovih izvedb v avdiovizualnih delih, ki se izvrši pod pogoji privatne ali druge lastne uporabe.

3. FILMSKIH PRODUCENTOV:

pravice do pravičnega nadomestila za tonsko ali vizualno snemanje avdiovizualnih del na videogramih, ki se izvrši pod pogoji privatne ali druge lastne uporabe.

Kolektivno uveljavljanje pravic

Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (ZASP) opredeljuje dva osnovna načina uveljavljanja pravic:

1. kolektivno, kadar se pravice uveljavljajo za več zaščitenih del več imetnikov hkrati (bodisi po samem zakonu ali pa tudi v primeru, če več imetnikov s pogodbo prenese uveljavljanje (enake) pravice na kolektivno organizacijo);
2. individualno, kadar imetniki svoje pravice uveljavljajo posamično.

ZASP v svojem 147. členu določa, katere pravice se uveljavljajo kolektivno, med njimi pa je za avdiovizualna dela obvezno kolektivno uveljavljanje pravic določeno le za naslednje primere:

- reproduciranje avtorskih del za privatno ali lastno uporabo ter
- kableska retransmisija.

Seveda pa različnim kategorijam imetnikov pravic pripadajo tudi različne pravice, ki jih je mogoče uveljavljati individualno ali pa tudi preko kolektivne organizacije, vendar pa mora ta z imetniki pravic skleniti pogodbo, imetnik pa v času trajanja pogodbe

(zakon določa do 5-letno obdobje, ki ga je po preteku mogoče podaljševati za nadaljnje 5-letna obdobja) pravic ne more uveljavljati osebno.

Kategorije upravičencev

Imetnike pravic na avdiovizualnih delih delimo v naslednje kategorije:

• AVTOR

• IMETNIK AVTORSKE PRAVICE

to je bodisi oseba, na katero je avtor prenesel svoje pravice bodisi oseba, na katero so pravice prešle zaradi univerzalnega pravnega nasledstva – na primer zaradi dedovanja,

• IMETNIK SORODNE PRAVICE

to so bodisi izvorni nosilci sorodnih pravic kot na primer izvajalci ali filmski producenti bodisi osebe, na katere so ti izvorni nosilci sorodnih pravic svoje pravice prenesli s pogodbo.

Vsaki od navedenih kategorij pripada svoj obseg materialnih pravic oziroma upravičenj, ki se lahko med seboj tudi precej razlikujejo. Avtorjem in imetnikom avtorskih pravic pripadajo avtorske pravice, imetnikom sorodnih pravic pa, kakor že iz imena izhaja, sorodne pravice.

AVTORSKA PRAVICA PRIPADA:

- **SOAVTORJEM** (režiser, scenarist, avtor priredbe, avtor glasbe, direktor fotografije, avtor dialogov, glavni animator);
- **AVTORJEM PRISPEVKOV** (animator in skladatelj, če njen prispevek ne izpolnjuje kriterijev za uvrstitev v kategorijo soavtorjev, scenograf, kostumograf, masker in montažer).

Najširši spekter materialnih avtorskih pravic oziroma drugih upravičenj avtorja pripada soavtorjem avdiovizualnih del in avtorjem prispevkov:

- pravica reproduciranja (videogramov),
- pravica javnega predvajanja z videogramov,
- pravica javnega prikazovanja,
- pravica radiodifuznega oddajanja (TV oddajanje),
- pravica radiodifuzne retransmisije (nadaljnji kableski prenos), iz katere tudi izvira pravica do nadomestila za kablesko retransmisijo
- pravica sekundarnega radiodifuznega oddajanja (npr. v gostinskem lokalu),
- pravica dajanja na voljo javnosti (npr. ogled avdiovizualnega dela »na zahtevo«),
- pravica predelave,
- pravica avdiovizualne priredbe (prvotno delo se predela ali vključi v avdiovizualno delo),
- pravica distribuiranja (videogramov),

- pravica dajanja v najem (videogramov),
- pravica javnega posojanja (videogramov),
- pravica do nadomestila za privatno in drugo lastno reproduciranje.

SORODNA PRAVICA PRIPADA:

- **IZVAJALCEM** (igralci, plesalci in druge osebe, katerih izvedbe so vključene v avdiovizualno delo);
- **FILMSKIM PRODUCENTOM.**

IZVAJALCI imajo naslednje pravice:

- pravica reproduciranja videogramov z njihovo izvedbo,
- pravica dajanja na voljo javnosti videogramov z njihovo izvedbo,
- pravica distribuiranja videogramov z njihovo izvedbo,
- pravica dajanja v najem videogramov z njihovo izvedbo,
- pravica do nadomestila za privatno in drugo lastno reproduciranje.

FILMSKI PRODUCENTI pa imajo te materialne pravice oziroma druga upravičenja:

- pravica reproduciranja svojih videogramov,
- pravica distribuiranja svojih videogramov,
- pravica dajanja v najem svojih videogramov,
- pravica javnega prikazovanja svojih videogramov,
- pravica dajanja na voljo javnosti svojih videogramov,

- pravica do nadomestila za privatno in drugo lastno reproduciranje.

Področje avdiovizualne produkcije ima za razliko od drugih področij ustvarjanja neko specifično – **pogodbo o filmski produkciji**, s katero soavtorji in avtorji prispevkov na producenta prenesejo vse svoje materialne pravice, v kolikor pogodba ne določa drugače. Podobno velja za izvajalce. Zaradi tega je obseg pravic posamezne kategorije upravičencev na posameznem avdiovizualnem delu lahko različen in možno je (npr. pri velikih producentih), da so imetniki vseh pravic prav producenti sami.

Obstaja pa določen segment pravic, ki jih ni mogoče prenesti – gre za pravico do nadomestila za privatno in drugo lastno reproduciranje, ki ni vezana na točno določeno (torej konkretno) avdiovizualno delo, ampak pripada ustvarjalcem na podlagi dejstva, da sodijo v določeno kategorijo avdiovizualnih ustvarjalcev. Ta nadomestila se v skladu z določili ZASP delijo 40% avtorjem, 30% izvajalcem in 30% producentom.

ZAVOD AIPA
Zavod za uveljavljanje pravic avtorjev, izvajalcev in producentov avdiovizualnih del Slovenije

IMETNIKI AVDIOVIZUALNIH PRAVIC, PRIJAVITE SVOJA DELA!

Če ste kot avtor, producent ali izvajalec sodelovali pri nastajanju avdiovizualnih del, lahko uveljavljate svoje pravice, ki izhajajo iz uporabe avdiovizualnega dela. Obiščite spletno stran Zavoda za uveljavljanje pravic avtorjev, izvajalcev in producentov avdiovizualnih del Slovenije www.aipa.si in izpolnite obrazec, s katerim lahko imetniki pravic na avdiovizualnih delih te s prijavo zaščitite.

Vse dodatne informacije:
Zavod AIPA
Šmartinska cesta 152,
1000 Ljubljana

www.aipa.si
info@aipa.si
01 527 29 30

PRAVICE SO VAŠE!

(IZPOLNI ZAVOD AIPA)

Datum prejema:

Šifra imetnika
pravice:

Zavod za uveljavljanje pravic
avtorjev, izvajalcev in producentov
avdiovizualnih del Slovenije

POOBLASTILO – FIZIČNA OSEBA

za uveljavljanje pravic, ki se na podlagi Zakona o avtorski in sorodnih pravicah uveljavljajo kolektivno

Ime:

Priimek:

Kraj in država
rojstva:

Datum rojstva:

Rezident RS

DA NE

Stalno bivališče
(ulica, hišna št.,
poštna št., kraj,
država):

Naslov za dostavo
pošte (ulica, hišna
št., poštna št., kraj,
država):

Državljanstvo:

E-pošta:

Zavezanec za DDV

DA NE

Telefon:

Mobilni telefon:

Davčna številka:

TRR /SWIFT:

Naziv in naslov
banke:

Status - vloga
(ustrezno označi s
križcem):

☐	Avtor	☐	Izvajalec	☐	Filmski producent
☐	Upravičenec po prenosu pravic (priloga: pogodba)	☐	Upravičenec po prenosu pravic (priloga: pogodba)	☐	Upravičenec po prenosu pravic (priloga: pogodba)
☐	Upravičenec - dedič (priloga: sklep o dedovanju)	☐	Upravičenec - dedič (priloga: sklep o dedovanju)	☐	Upravičenec - dedič (priloga: sklep o dedovanju)

Vkolikor imate potrdila Ministrstva za finance RS in/ali Davčne uprave RS za uveljavljanje kakršnihkoli olajšav, jih pošljite na naš naslov pred izplačili. Brez predložitve potrdil posebnih statusov ni možno upoštevati. Če želite svoje honorarje oz. nadomestila prejemanj na kakršenkoli drugačen, a zakonsko dovoljen način, nas o tem obvestite.

Zavodu AIPA dajem vsa pooblastila za izvajanje obveznosti in nalog, ki mu jih nalaga zakon, ki ureja avtorsko in sorodne pravice, ustrezno dovoljenje Urada RS za intelektualno lastnino oz., ki izhajajo iz tega pooblastitvenega razmerja, tako v Republiki Sloveniji kot v tujini. Pooblastilo velja od podpisa dalje in za čas trajanja dovoljenja za kolektivno uveljavljanje. Podpisani soglašam z vsemi pravicami in obveznostmi, ki izhajajo iz zakonov, ki urejajo področje kolektivnega uveljavljanja in upravljanja avtorske in sorodnih pravic v Republiki Sloveniji, in aktov Zavoda AIPA, poleg tega pa bom spoštoval navodila organov Zavoda AIPA. Zavodu AIPA dovoljujem obdelavo in hranjenje svojih osebnih podatkov za potrebe kolektivnega upravljanja in uveljavljanja mojih pravic, kakor tudi objavo tistih podatkov, ki bodo po sklepu skupščin ali organov Zavoda AIPA potrebni za doseganje transparentnosti poslovanja kolektivne organizacije. Prav tako dovoljujem, da Zavod AIPA posreduje in dovoli obdelavo pridobljenih osebnih podatkov tretjim, s katerimi pogodbeno sodeluje za namene izvedbe administrativnih nalog kolektivne organizacije.

V/na: _____ Dne: _____ Podpis: _____

PRIJAVA V ČLANSTVO SKUPŠČINE ZAVODA AIPA

Podpisani(a) **želim** postati član skupščine:

avtorjev izvajalcev filmskih producentov

(ustrezno označi – možnih je več izbir, članstvo ni plačljivo in ne predstavlja nobenih finančnih obveznosti)

V/na: _____ Dne: _____ Podpis: _____